

JOHAN GALTUNG, Euroopan yhteisö — uusi supervalta. Englantilaisesta laitoksesta suomentanut Pekka Haapakoski. Tammi, Helsinki 1973. 257 s.

Galtung on kirjoittanut tieteelliseen analyysiin perustuvan poliittisen taistelukirjoituksen. Kirja ilmestyi Norjassa ja Tanskassa samanaikaisesti, ennen näissä maissa suoritettua EEC:hen liittymistä koskevaa kansanäänestystä. Norjalaiset äänestivät Galtungin kannan mukaisesti, tanskalaiset eivät. Vaikuttiko Galtungin kirja?

Galtungin kirjalla on ainakin hyvät edellytykset vaikuttaa poliittisesti. Se on selkeä ja kokonaisvaltainen EEC:n analyysi. Aluksi selvitetään EEC:n muodostumiseen vaikuttaneita tekijöitä: Galtung pitää EEC:tä yrityksenä säilyttää ja palauttaa Eurooppaan kapitalististen valtioiden imperiumi ja yhdistää se länsieurooppalaiseksi imperiumiksi. Samalla EEC voimistuisi ja kykenisi itsenäisempään, Yhdysvalloista suhteellisen riippumattomaan kansainväliseen toimintaan.

Galtung näkee tällaisen kehityksen taantumuksellisena, historiallisen kehityksen vastaisena. Tämän takia imperialistinen EEC ei myöskään voi muodostua pysyväksi. Imperiumin kehittämät vastavoimat kukistavat jättiläisen aikanaan.

EEC:n laajentumisprosessia kuvaamaan Galtung käyttää hyvin yksinkertaista ja ilmeisen oikeaa dialektiikkaa. Yhdistymisessä vuorottelevat sitä syventävä ja laajentava vaihe. Kun yhdentyminen on saavuttanut tietyn määrällisen asteen, tietyn alueellisen kokonaisuuden ja tietyt voimavarat, siirrytään integraation kehittämässä syventävään vaiheeseen, jolloin pyritään yhdenmukaistamaan jäsenvaltioiden toimintaa, siirtämään yhteisten resurssien käyttö laadullisesti uudelle tasolle. Kun tämä on saavutettu, on taas yhdentymisen määrällinen lisääminen vuorossa. Tällä tavalla selitetään varsin näppärästi mm. Englannin vaikeudet jäsenyyden saavuttamisessa.

EEC:n imperialismia Galtung selittää oman imperialismi-teoriansa avulla. Teorian pohjan muodostaa kolme ilmiötä: **riisto**, joka määritellään pystysuoraksi työnjaoksi, **hajottaminen** ja **tunkeutuminen**. Teoriaansa Galtung sovel-

taa pitävästi analysoidessaan EEC:n suhteita sosialistisiin maihin ja kolmanteen maailmaan. Yleensä imperialismia koskevaan keskusteluun liittyen Galtungin teoria kaipaa huomattavastikin kommentointia. Ennen kaikkea sen selityskyky on heikonlainen, vaikka käsillä olevaa kirjaa onkin pidettävä eräänä yrityksenä tähän suuntaan. Toisekseen sitä vaivaa epähistoriallisuus, mistä johtuen — kolmantena kohtana — Galtung soveltaa sitä yhtä huolettomasti sosialistisiin kuin kapitalistisiin maihin. Jääköön Galtungin imperialismi-käsityksen laajempi re-postelu tässä.

Kirjoittaessaan EEC:n ja Euroopan sosialististen maiden (SEV-maiden) välisestä suhteesta Galtung tuo samalla esille kantansa sosialistisiin maihin. Hän asettaa lainausmerkit näiden maiden sosialismin ympärille ja pitää valtiokapitalismia niille sopivampana luonnehdintana. Heitto jää kuitenkin kaipaamaan tarkempia perusteluita, ja Galtungin käsitys tuntuukin melko vahvasti ennakkoluulojen sävyttämältä.

Sosialistisiin maihin liittyen Galtung esittää mielenkiintoisen spekulatiota, että kuusi pienempää eurooppalaista SEV-maata (Bulgaria, DDR, Puola, Romania, Tšekkoslovakia, Unkari) saattaisivat muodostaa Euroopan sosialistisen yhteisön. »Ehdotustaan» Galtung perustelee samansuuntaisesti kuin EEC:n muodostumista: haluna itsenäistyä saman leirin johtavasta maasta (Neuvostoliitto/Yhdysvallat). Mielestäni on kuitenkin virheellistä soveltaa samanlaisia kansainvälisen politiikan käyttäytymismalleja kapitalistisen ja sosialististen maiden kesken. Kapitalistista ja sosialistista järjestelmää ei voida asettaa symmetrisesti vastakkain.

Euroopan yhteisöjen suhteen Yhdysvaltoihin Galtung näkee tasa-arvoisena tai siihen pyrkivänä. Imperialistisen maailman johtajat pyrkivät toimimaan niin, että ne eivät heikentäisi toisiaan ristiriitaisuuksilla vaan voisivat rauhanomaisesti sopia etupiirijaostaan. Paikoin kuitenkin vilautellaan mahdollisuutta EEC:n ja Yhdysvaltojen etujen ristiriitaisuuksista: imperialistisen vallan laajentuminen edellyttää yhä uusia alueita ja voimavaroja, ja kun nämä ovat rajalliset, syntyy pakostakin erimielisyyksiä. Näiden potentiaalisten ristiriitojen ratkaiseminen on jäänyt tässä käsittelemättä, valitettavasti.

Lopuksi Galtung tarkastelee laajenevan Euroopan yhteisön poliittisia instituutioita. Hän olettaa yhteisön jatkavan vanhojen kansallisvaltioiden luomalla hallinnollisella perustalla. Tällöin tulevaisuutta vastaavaksi esimerkiksi tulee Yhdysvallat. Ei ole kuitenkaan perusteita sille, että Euroopan yhteisön hallinta jatkuisi suoraviivaisesti nykyisten linjojen mukaan. Vertaaminen Yhdysvaltoihin ei tyydytä, sillä kansallisuustunne on yhtyneessäkin Euroopassa paljon eriytyneempää kuin Yhdysvalloissa. Sitä paitsi Yhdysvaltojen nykyinen suhteellinen keskitetty hallintojärjestelmä on luotu sisällissodan tuloksena.

Todennäköisempää on, että yhteisö pyrkii kehittämään sellaista kollektiivista johtoa, joka voisi rajoitetusti ottaa huomioon jäsenvaltioiden kansallisia intressejä. Suuren kokonsa ja taloudellisen potentiaalinsa vuoksi yhteisö tarvitsee luonnollisesti suuren keskitetyn suunnittelukoneiston, teknokraatit tai eurokraatit, mutta tällainen suunnittelukoneisto on tarpeen kaikkialla, missä halutaan tehokkaasti hyödyntää modernia teknologiaa. Suunnittelun saattaminen kansanvaltaiseen valvontaan on tässä tilanteessa välttämätön, mutta vaikea tehtävä. Euroopan yhteisössä tähän ei ehkä pyritäkään, ja tässä on oltava kritiikin painopiste, ei välttämättömän suunnittelun ja sen edellyttämän suuren asiantuntijajoukon (teknokraattien) olemassaolon kritisoimisessa.

Galtung käyttää analyysissään runsaasti marxilaista terminologiaa, missä ei tietenkään ole mitään huomauttamista. Valitettavasti analyysimetodi vain ei ole marxilainen, ja jotkut tulokset ovat sen vuoksi hieman outoja. Välistä Galtungin teksti muistuttaa ns. uusvasemmistolaisuutta. Selkeimmin tämä tulee esille, kun hän käsittelee Euroopan yhteisön imperialistisen kehityksen luomia vastoimia. Hänen suhtautumisensa länsieurooppalaiseen työväenluokkaan on pessimistinen. Työväenluokka hänen mukaansa integroidaan kapitalistiseen systeemiin niin, että siitä tulee objektiivisesti kolmannen maailman laajan proletariaatin riistoon osallistuva ryhmä. Muut riistävät ryhmät ovat tietysti imperialistisen keskustan kapitalistiluokka, eliitti ja kolmannen maailman suppea valtaeliitti.

Toivonsa Galtung asettaa nuorisoon ja kol-

mannen maailman proletariaattiin. Nuorison osalta analyysi jää melko pinnalliseksi, mutta selväähän on ettei nuorisoa voida käsitellä yhtenäisenä joukkona. Sitä se ei ole. Kysymys kolmannen maailman ja kapitalistisen maailman työväenluokan suhteista on jo mutkallisempi. Utooppiselta kuitenkin tuntuu, että kolmannen maailman riistetyt massat voisivat yhtenäisenä joukkona toimia ja kumota maailman imperialistisen systeemin. Tähän pystyäkseen sen täytyisi toimia yhtenäisen johdon ja suunnitelman mukaisesti. Ja miten pitkälle toimintatarmoa ja tietoisuutta riittäisi, kun pahin nälkä olisi tyydytetty. Oma käsitykseni ainakin on, että kapitalististen maiden työväenluokan osallistuminen imperialismin vastaiseen taisteluun on välttämätöntä sen menestymiselle, ja taisteluvalmiuttakin varmaan löytyy enemmän kuin Galtung on nähnyt tai halunnut nähdä.

Yleisesti ottaen Galtung tuntuu olevan hyvin

pessimistinen tulevaisuudesta. Tanskan ja Norjan kansanäänestysten jälkeen kirjoitettu peräkaneetti ei ilmaise lainkaan suurempaa toiveikkuutta, se on hyvin pidättyväinen. Pessimismi saattaa kuitenkin herkästi muuttua tappiomielialaksi, toivottavasti Galtungille ei käy näin.

Lopuksi on syytä kysyä, miksi kirja on käännetty vasta sen englantilaisesta laitoksesta, kun alkuperäisteos ilmestyi puolisen vuotta tätä ennen. Varmasti meiltäkin löytyy norjaa osaavia kääntäjiä. Syksyllä 1972 ilmestyessään kirja olisi ehtinyt tehokkaammin mukaan suomalaiseen EEC-keskusteluun. Vaikka olisiko tuo mahtanut lopputulokseen vaikuttaa. Jotkut argumentit olisivat ehkä tulleet toisin perustelluksi. Mutta hyvä näinkin; joskus vaan tulee ajatelleeksi, että meillä käytetään kustannuspolitiikkaa muun politiikan tukena. Miten lienee.

Aarni Tuominen